

Kommentar fra Frode Guribye: Hva er medievitenskap?

Boken, som er på ca 130 små sider, bærer tydelig preg av å være skrevet på oppdrag med ganske faste rammer og med et spesifikt formål. Den er kort og skal formidle, den skal altså i et ganske begrenset omfang være både en pedagogisk fremstilling for den uvitende og samtidig være utfordrende for medievitene. Min vurdering og mine kommentarer til boken prøver selvsagt å ta høyde for dette, men noen av mine poenger er nok like mye et resultat av rammene som av forfatterens valg. Samtidig må mine kommentarer også sees i lys av at jeg ikke er medievit, og kun har en utenforståendes kjennskap til faget.

Problemstillingen forfatteren har blitt oppfordret til å skrive om er, som tittelen sier: ”hva er medievitenskap?”. Jeg kunne lett sett for meg en bok som tok for seg ”hva er medier?”, i liket med Gisle Hanne-myrs bok i samme serie, som behandler temaet: ”hva er Internett?”. I dette valget av tema ligger mange av avgrensningene og fundamentet for boken. Det er stor forskjell på å skulle beskrive en vitenskap og beskrive et relativt avgrenset fenomen/begrep.

Med en løs basis i vitenskapsteori, kan man si at en vitenskap er systematisk kunnskap som omhandler et gitt tema eller et sett av relaterte tema, har sine egne teorier og begrepsapparat som beskriver tema og de relevante fenomener ut fra et eller flere perspektiv, og har et sett med vitenskapelige metoder som brukes for å studere disse fenomener. I tillegg vil en vitenskap ha sine ”eksemplar studier” og en historie det bør være verd å sette seg inn i.

Ytreberg gjør en klar begrensning i boken og sier at det ikke skal være noe full gjennomgang av medievitenskapens historie. Den tar snarere for seg tre ”kjerneinnsikter” (medier i fht. kommunikasjon, hverdag og offentlighet) og tre ”problemområder” (medienes påvirkning, mediene og kulturen, og mediene og politikken). For meg synes dette å være en original og spennende inngang til medievitenskapen. Vi blir tatt med på en guidet tur inn i konkrete studier og viktige bidrag som har vært og er med på å forme hva medievitenskapen er for en virksomhet. I noen tilfeller kommer denne måten å fremstille faget på virkelig til sin rett. Spesielt synes jeg behandlingen

av temaet medier og påvirkning i kapittel 3 fungerer som et godt eksempel på dette. Vi blir servert en flott kombinasjon av teoretiske innsikter, debatt om metodene som er brukt, det hele er ispedd litt historie, og vi får underveis kjennskap til en del kjernestudier som alt dette springer ut i fra. Innenfor dette området får vi dermed dekket hele min smørbrødliste fra vitenskapsteorien.

I resten av kapitlene i boken synes jeg ikke dette er like vellykket og jeg savner flere diskusjoner rundt spesielt metode. Hvordan man for eksempel ser på temaet medier og kultur (kap. 4) vil også ha implikasjoner for hva slags metoder man bruker. Studerer man innholdet i et medium? Ser man på produksjonen av medieinnhold? Intervjuer man mediebrukere? Hvordan har ulike studier løst dette? Hvordan preger det kunnskapen og innsiktene? Dette skulle jeg gjerne hatt fått litt mer om, men på bekostning av hva, vet jeg ikke helt. Men det er brukt relativt mye plass på å utbrodere og eksemplifisere nyansene i kulturbegrepet. Dette kunne kanskje kommet enda bedre til uttrykk gjennom å vise hvilke konsekvenser det har for hvordan man tilnærmer seg medier og kultur i vitenskapelige studier.

Medievitenskapen må, som andre samfunnsvitenskaper, kunne sies å preges av multiparadigmatiske tilstander. Hva medievitenskap er, har vært, og bør være, er ikke et enkelt spørsmål å svare på. Det vil nok finnes like mange svar som det finnes medievitene og det hersker vel mye debatt og uenighet på området? Således vil enhver fremstilling av dette temaet ha i seg en viss programmatisk dimensjon. Hva som er tatt med og hva som ikke er tatt med i denne fremstillingen, vil direkte eller indirekte implisere hva som er mer eller mindre viktig, og hva som er forfatterens egne interesser og ”program” for hva medievitenskapen er og bør være. Den blir, satt på spissen, forfatterens egen medievitenskapelige kanon.

Som utenforstående savner jeg en mer eksplisitt diskusjon av ulike faglige uenigheter og debatter, og kanskje en klargjøring av forfatterens egen posisjon i det hele. Dette ville gjort det lettere å få oversikt over feltet og vite mer om grunnlaget for utvalget av

de ulike tema og studier. For eksempel, hva er hovedforskjellene på en humanistisk og en samfunnsvitenskapelig vinkling på studier av mediene? Det kunne kanskje også vært spandert litt mer plass på å forsvare medievitenskapens eksistensgrunnlag og dra opp avgrensninger til andre fag.

Jeg har selv bite meg merke i at medievitenskapen har en god tradisjon (som jeg synes savnes noe i informasjonsvitenskap) for å studere de institusjonene som forvalter mediene. En grunnleggende kjennskap til hvilke institusjoner og organisasjoner som eksisterer og hvordan disse fungerer med tanke på å skape innhold til og forvalte mediene er, slik jeg ser det, en styrke ved medievitenskapen. Dette er lite behandlet i boken. Og jeg ville gjerne sittet igjen med en basiskunnskap om dette når jeg var ferdig lest.

Som jeg nevnte i innledningen er det forskjell på å diskutere medier og medievitenskap. Samtidig vil en klargjøring av hva man legger i begrepet ”me-

dier” og hvordan man avgrenser dette fenomenet fra andre fenomener være viktig for å enes om en felles forståelse av medievitenskapens formål og berettigelse. Dette blir behandlet tidlig i boka (s. 21) og det blir gjort en slags avgrensning mot teknologibaserte medier. Det blir også nevnt en rekke eksempler, og gjort et unntak – boka. Dette er en redelig avgrensning, men jeg ser ikke helt hvordan det preger resten av boken. I mange tilfeller opptrer mediene kun som et slags bakteppe, noe som blir studert i kraft av noe annet – ”media by proxy”. Medier er opplevelser, medier er massemedier, medier er påvirkning, medier er innhold, medier er digitale medier, medier er kommunikasjonskanaler. Jeg synes dette forkludrer litt av bildet, og savner igjen en mer direkte håndtering av problemene som oppstår ved å ha et så altomfattende perspektiv på medier. I svært liten grad er mediens egenskaper diskutert, men dette er kanskje et symptom på medievitenskapens tilstand?